

A NÉP BARÁTJA

(16. Rőpiv.)

BÁTHORY SÁNDORTÓL.

Kedves Polgártársaim!

Ime ezennel tudathatom, hogy az országos felirat, — melyet a nemzet bölcse Deák Ferencz oly remekül szerkesztett össze, — felterjesztés alatt áll Ferencz József császár ő Felségéhez. „Isten úgy akarta, hogy szenvedjünk — így szól a felirat, — de ne csüggedjünk s hűtlenek ne legyünk önmagunkhoz és úgy akarta, hogy Felségedet tizenkét évi tapasztalás végre meggyőzze, miként a korlátlan hatalom abszolút rendszere nem vezetheti a birodalom népeit boldogságra, de veszélybe döntheti a trónt és birodalmat.

— Ekkor Felséged az eddig követett abszolút-rendszert félrevetve, átkívánt lépni az alkotmányosság ösvényére s népeinek kezeibe akarta letenni saját sorsukat. Összegyűlünk mi is, mint a magyar nemzet képviselői, hogy alkotmányos működésünket ismét megkezdjük s első lépésünk fájdalmas felszólalás, melyet Felségedhez intézünk, nem a mult idők szenvedései miatt, mikre ez uttal fátyolt borítunk, hanem azon jogtalanságok miatt, mik most is fenállanak s miknek azonnali elhárítása nélkül sem alkotmányunk visszaállítását, sem általában az alkotmányosságot lehetőknek nem tartjuk.“

„Alkotmányos életünknek s nemzeti létünknek alapföltétele az országnak törvényes önállása, függetlensége. Első és legszentebb kötelességünk tehát minden erőnket, minden tehetségünket arra fordítani, hogy Magyarország Magyarország maradjon s alkotmányoszerű önállása és függetlensége sértetlenül fentartassék. És midőn ezen önállás lényegében megtámadtatik, midőn azt veszély fenyegeti: nem ismerünk teendőink között fontosabbat, nem ismerünk sürgetőbbet, mint az ily megtámadás ellen haladéok nélkül felszólalni.“

„Meg van pedig támadva országunk alkotmányos önállása már az első lépésben, melyet felséged az alkotmányosság örvénye felé irányzott; meg van támadva

az által, hogy a magyar alkotmány visszaállítása csak föltételesen s leglényegesebb kellékeinek kivételével ígértetik; meg van támadva az okt. 20-kán kiadott diplomában, melyet alapul vesz fel az országgyűlést megnyitó beszéd is.“

„Meg akarja ezen diploma végkép fosztani Magyarországot azon ősi alkotmányos jogától, hogy a közadónak és katonaaállításnak minden kérdéseit egész terjedelmökben saját országgyűlésein határozhassa el; kiveszi a nemzet kezéből azon jogot, hogy legfontosabb anyagi és közjogi érdekei felett, királyával egyetértőleg önmaga hozhasson törvényeket. Pénz- és hitelügy, hadügy, vám és kereskedelem, ezen leglényegesebb kérdései a nemzet politikai életének, egy közös birodalmi tanács alá rendeltetnek, hol azok felett Magyarország népe is egy többségében idegen hatalom férfiai, nem magyar szempontból, nem magyar érdekek szerint intézkednének.“

„Ha ezen eszme tettelesen életbe lépne, — folytatatik a feliratban, — Magyarország nem lenne többé önálló, törvényhozásban sem, hanem legfontosabb érdekére nézve alatta állana az osztrák, birodalom közös törvényhozásának s kormányzatának; egyszóval csak névre volna Magyarország, tetteleg pedig osztrák tartomány.“

„A hatalomnak ezen ellenünk s alkotmányos önállásunk ellen intézett jogtalan törekvése, nemcsak törvényeinkkel ellenkezik, hanem egyenesen megtámadja magát a sanctio pragmaticát, azon állami alapszerződést, mit a magyar nemzet 1723-ban az uralkodó házzal kötött.“

„A sanctio pragmatica — mondatik tovább a feliratban, — nem egyszerű diploma, nem tukmált adomány vagy ígélet, hanem kölcsönös egyezkedés folytán kötött alapszerződés, — melyet jogszerű gyakorlat szentesített.“

Továbbá szükségesnek látja a képviselőház, e feliratában kijelenteni, hogy „az országnak állami alapszerződés által, királyi hitlevelek s koronázási eskük által biztosított alkotmányos önállását s törvényes füg-

gellenségét, semmi tekinteteknek, semmi érdekeknek föl nem áldozhatja s ragaszkodik ahhoz, mint nemzeti létünk alapfeltételéhez.“

„Ugyanazért — folytatja tovább — meg nem egyezhetünk abban, hogy a közadónak s katonaaállításnak, általában a pénz és hadügynek kérdései a magyar országgyűléstől bármi részben elvonassanak.“

„Másik lényeges tárgy, mirenézve felszólalni kötelességünk, az országgyűlésnek kiegészítése. Sem Erdély, sem Horvat- és Tótország, sem a határőrvidékek, sem Fiume és a Tengeremellék közöttünk képviselve nincsenek, mert az országgyűlésre meg nem hívtak; pedig ezek is kiegészítő részei az országgyűlésnek s a törvények világos rendelete szerint meghivandók lettek volna. — — — Mindaddig tehát, míg azok, kik törvényszerint az országgyűlésre meghivandók, meghiva nem lesznek: mi az országgyűlést kiegészítettnek nem tekinthetjük s törvények alkotásába s koronázási egyezkedésekbe nem bocsátkozhatunk.“

„Legfontosabb alaptörvényeink, különösen az 1848-dik évi lényeges közjogi törvények, hatályon kívül tették. Parlamentaris kormányunk, felelős minisztériumunk most sincs. Esküdtszéki eljárással párosult sajtó-törvényünk vissza nem állított. Világos törvényeink ellenére az ország beleegyezése nélkül idegen nyomozási-rendszer léptetett életbe, a katonaság törvényellenesen szaporított; hazánkfiai közül, számosan nem magyar, hanem az örökös tartományokbeli ezredekbe soroztattak és midőn ők és a magyar ezredek, hazánkon kívül kénytelenítettnek szolgálatot tennie, az országot és várait idegen katonaság tartja megszállva. A közadó, országgyűlésen kívül önkényes hatalommal állapított meg, törvényeinkben ismeretlen s a nemzet által soha el nem fogadott direct adó, mind a jogtalanul behozott indirect adók még most is követeltetnek; sőt hogy az önkényi rendszernek ígért megszüntetése iránt hitünk végkép elenyészszék s remény és bizalom keblünkben újra fel se éledhessen, keserű guny gyanánt most legujabban oly rendeletet adott ki az alkotmányellenes önkényi hatalom, miszerint a törvénytelen adó, fegyveres erőszakkal is behajtatik. És ez, azon pillanatban történik, midőn a Felséged által összehívott országgyűlés együtt van s a nemzettől az követeltetik, hogy teljesítse a *sanctio pragmatica* szerinti kötelezettségét és koronázzon; holott másrésről ezen kötelezettséggel viszonyos feltételek teljesítésére nézve, még csak komoly szándék sem mutatkozik.“

„Miután Felséged ünnepélyesen kinyilatkoztatta, hogy az abszolút hatalomról lemond és az alkotmányosság ösvényére tér, ha azt kívánja tőlünk, hogy bizunk abban, miszerint őszintén ezen téren akar haladni, az önkény által felfüggesztett törvényeknek tetteleg ismét vissza kell állani teljes erejükben és meg kell szűnni azonnal a törvénytelen adó fegyveres erővel behajtásának s az azzal kapcsolatban levő vérlázító

erőszakoskodásnak: amelyekben résztvevőkre nézve az 1805-dik évi I. törvénycikk, különben is szigoruan intézkedik.“

„Több honfitársaink tartózkodnak idegen földön, politikai vádak folytán száműzve a hazából, — beszél a felirat tovább — többen még most is börtönben sílődnék. Ugyanazon önkényi rendszer száműzte őket, mely a mi alkotmányos szabadságunkat elnyomta.“

A felirat végén pedig e következő sorok állanak:

„A magyar király csak koronázás által lesz törvényes magyar király, a koronázásnak pedig törvényszabta feltételei vannak, miknek előleges teljesítése, multhatatlanul szükséges. Alkotmányos önállásunk sértetlen föntartása, az országnak területi s politikai integritása, az országgyűlésnek kiegészítése, alaptörvényeink tökéletes visszaállítása, parlamentáris kormányunk s felelős minisztériumunk ismételi életbe léptetése s az abszolút rendszer minden még fönlevő jogtalan következményeinek megszüntetése oly előleges feltételek, miknek teljesítése nélkül tanácskozás és egyezkedés lehetetlenek.“

„Kik egyébiránt mély tisztelettel vagyunk Fölségednek legalázatosabb szolgálai:

„Magyarországnak országgyűlésileg együtt levő képviselői.“

Elmondám kedves polgártársaimnak a felirat részleteit, amint az voltaképen felterjesztetett. Már most csak azt várom, mi lesz a felelet jogos és törvényes követeléseinkre s azonnal első leszek, aki tudatom azt kedves atyámfiaival egész terjedelmében. Most pedig lássuk azt is:

Hogy áll a világ sorja?

Egy angol ujság közelebb Ausztriához intézett cikkében, arra inti a bécsi kormányt, hogy Magyarország irányában erőszakos eszközökhöz ne folyamodjék. „Ferencz József császár — ugymond, — ha nem is miniszterei, de a körüle forgó katonák és sok udvaronc, bizonyosan arra unszolandják, hogy a magyar országgyűlést oszlassa fel, ostromállapotot hirdessen s a nemzeti mozgalmat fegyveres hatalommal fojtsa el. Csakhogy e lépés az angol lap szerint a kormánynak valóságos öngyilkossági ténye lenne s még ha győzne is: a magyarokat ép oly kevéssé sikerülne meghajtania, mint 12 éven át nem sikerült. Ez azonban (t. i. a győzelem) korántsem valószínű, sőt azt lehet inkább feltenni, hogy a magyaroknak a külföldön szövetségeseik akadnak, kiknek beavatkozása a harcot európai háborúvá változtatná.“

A török császár még mindig betegeskedik, de azért nem akarja beszédni azon orvosságot, me-

lyet háziorvosa belétukmál; fél hogy kikuruzsolja ez árnyékvilágból.

— Londonból e hónap 12-kén telegraphirozták, hogy a kossuthbankóperben a felebbviteli törvényszék az osztrák kormány javára döntött. Gyantotta is ezt Kossuth jóelőre, mert már felis állította bankópréseit Olaszországban s ugyancsak gyártatja éjjel nappal a pénzjegyeket, hogy mihamarább készen legyenek.

Cavour olaszminiszterelnök temetésén következő magyar menekültek jelentek meg: Pulszky, Kossuth kétfiával, Zsarnay vilmoshuszárezredes, Debreczen város jeles fia Kiss József ezredes (a Kiss Mihály érdemes polgártársunk fia,) továbbá Sággy, Floszek, Gira kapitányok; Türr és Bethlen Gergely tábornokok. Még a pesti egyetemi ifjuság is tartott egyházi gyász ünnepélyt Cavour halála megünnepelesére.

Viktor Emánuel olasz király Garibáldi leányának, lakodalmi ajándéknak sok szép drága nyaklánczot gyűrűt és karpereczet küldött.

Mednyánszky Sándor Londonban lakó ezredes hazánkfiát tudósítja mindazon hazánkfiát, kiknek fegyvereit a forradalom után beszedette a kormány, hogy ne Budán vagy Pozsonyba keressék azokat, mert azok már Angliába szállítottak rég s ha vissza akarják keríteni kedvencz fegyvereiket forduljanak ő hozzá (Mednyánszkyhoz) levélben s ő szívesen közrefog abban munkálni, hogy mielőbb ismét kezükbe juthasson vissza.

Klapka, Kmety tábornokok és Vukovics miniszter jelenleg Londonban időznek újabb tudósítás szerint, hol vagy két hétig tartózkodnak azon ügy elintézése végett, melyben odautaztak.

A Magyar nemzet 1849-dik évi vértanuinak életrajza.

Édes magyar hazánk gazdag azon vértanuiban, kik az 1848—49-diki szabadságharcz után kínos halállal adóztak, hogy megváltói legyenek a nemzetnek, melynek igaz ügyeért életüket, vérüket kockára tették. A hazafiúi kegyelet kívánja, hogy emléküket hiven megtartsuk s azért mindeniknek leírom röviden életrajzát, hogy olvashassák azt kedves polgártársai s véssék keblökbe, kiszzenvedett vértanuink dicső emlékezetét.

I. Damjanich tábornok

az, kiről beszélek, ki mint százados szolgált a forradalmi időszak előtt a császári hadseregben. 1848-ban a magyar miniszteriumnak ajánlá fel karját és kardját s őrnagyi ranggal egy még rendezetlen csapat parancsnokságával bízott meg. Majd alezredessé neveztetett ki s Magyarország délkeleti hadjárataiban, nem egy győzelem emelte hírnevét. Győzedelmi babérait Lagerdorfnál, Karlsdorfnál s Alibunárnál nyert csatáiban szerezte először meg, tábornoki rangjával együtt.

Leghősiebb tette a szőlősi csatában nyilvánult, hol egy egész osztrák dandárt majdnem egészen megsemmisített s valamennyi podgyászos szerket és ágyut hatalmába kerített. Azután a Hatvan és Rákos közt folytatott csaták emelik hadi dicsőségét; mintsintén a tápió-bicskei csata megnyerésében sem csekély érdeme volt.

A forradalom végső napjaiban pedig Vácznál és Nagysarlónál tünteték ki hadvezéri tehetségeit.

Később Komáromnál, lábát törte s e sérülése miatt az utóbbi hadjáratban részt nem vehete. A fegyverletételkor Aradvára parancsnoka volt s Görgey tanácsára a világosi esemény után letette a fegyvert.

1849. év október 6-dik napján lépett Damjanich a vérpadra s bátran, hőshöz méltólag vette a bakó kezéből a gyalázatos halált, kit csak arra kért hogy ne kösse a kötelet szakállára, mert az teljes életében mindig kedves volt előtte. Nejének pedig megtiltotta hogy érette csak egy szóval is könyörögjön.

Damjanich óriás természetű volt s megedzve a viszontagságok által; vitézsége a vakmerőségig ment. Kossuthnak határtalan tisztelője vala, melynek több ízben adta tanuságát. — Aradon végeztették ki a Haynau alakította katonai törvényszék útján 45 éves korában.

Városi ügy.

A debreczeni cs. táborparancsnokság jun. 16-kán kelt rendelete folytán a nemes város 180 képviselőjére — azért, hogy a várostól követelt 118,791 forint 47 krajczárnyi törvénytelen adót fizetni nem akarják, 2—2 katonatartást vetettek. Az így beszállított katonák a tartáson kívül még 5 krajczár czulággal is jutalmaztatnak az adóhivatal kasszájából,

de mint mondják a város kontójára, mindaddig, míg azon követelt adó ki nem adatik nekik, sőt még több katonát is vetnek a nyakukra. Bizony furcsa idöket élünk kedves atyámfiai, — de hiszen türeke, szenvedöke a mennyek országa! Azt tartja a magyar nóta: „Boru után derül az ég!”

Egy fösvény szerelme.

(Románcz)

Távol mesze utról jövök,
— Kedves éltém angyala —
Hogy oly régen nem láttalak
Életem oly bus vala. . .

Óh! miként vágytam e perczre,
Hogy újra láthassalak,
Ezer esztendőnek tetszett
A távollét az alatt. . .

Most nem várok szerelmemért
Viszonzásul mást, csak azt:
Hogy utiköltség fejében
Egynehány forintot adsz!!!

Legujabb hírek.

— Az angol lord kancellár ítéletét a kossuth-bankjegy-pert illetöleg, már tudják kedves olvasóim, most csak azt teszem hozzá, hogy az alperes ügyvéde 6 hónapi szünetet kért a bankjegyek megsemmisítésére nézve, miután — ugymond — lehetséges hogy a Kossuthra nem kedvezö ítélet a felsöházhoz felebbeztetik.

— Egyik francia ujság azt állítja, hogy Cavour mérég által halt meg, még pedig a jezsuiták bujto-
gatása folytán.

— A felsöház (a mánások gyűlése) június 17-kén ötödik ízben tartatott már. Ugy látszik általában megvannak a képviselöház feliratának szerkezetével elégedve, mert azt felterjesztetni kívánják. Haynald erdélyi püspök beszéde másfél óránál tovább tartott s az Erdély egysége felöl igen éles elmével értekezett. Midön a ülés eloszlott a herczeg-

primás így szólt hozzá: „jól beszéltél fiam!” mire a püspök a főpapnak kezét csókolt. Gróf Eszterházy Pál beszéde különösen elragadó volt. „A nemzet — ugymond — bizalmat keres, de azt csak az alkotmány biztosítékaiban fogja feltalálni. A halálíg sértett nemzet kész fátolt vetni a multakra, kész megbocsátani, de jogait feledni soha.” — Gróf Forgách Ágoston pedig azt taglalá, mint akarja az osztrák kormány a maga alkotmányát hatalommal ránk erőszakolni, ami pedig nem megy, mert mindent lehető erőszakkal eszközölni, de bizalmát gerjeszteni nem.

— Az „Independence“ czimü francia lapnak telegraphirozzák Bécsből, hogy a magyar országgyűlés feliratának vétele után, Ferencz József császár manifestumot (kiáltványt) fog kibocsátani, melyben nézeteit és akaratát a magyar királyságot illetöleg elmondja. E nézeteket annak idejében, ha ki lesznek bocsátva, azonnal közlöm kedves polgártársaimmal.

— A zágrábi országgyűlés folyó hó 17-kén tartott gyűlésében, a horvátoknak Magyarországhoz csatlakozása felett folytak a tanácskozások. Késznek mutatkozik a horvát országgyűlés az egyesülésre, ha Magyarország, a horvátok önállóságát függetlenségét és területét féltetlenül elismeri; melynélfogva a nemzetközi szerződés a két országgyűlés egyenlő számu kiküldöttjei által állapittatnék meg. Éljen az egyesülés, mert ily testvéries egyesülés által a nemzet csak erősbül. Eröre pedig vajmi nagy szükségünk van!

— Fiumében harmadizben rendeltetett meg a követválasztás, de ott senki sem jelent meg; melynek öröme Fiume városa ki volt világítva. A boltokat és raktárakat már délutáni 4 órakor bezárták; az ablakok és kirakatok magyar és fiumevárosi lobogókkal diszlettek. A fiumeieknek csupán a magyar országgyűlésre szándékuk követeket küldeni.

— Országgyűlési képviselőinknek ismét egy hja van. — Abaffy Aristid Árva-megyei boroszlói képviselő, lakása lépcsőőröl leesvén fején megsérült s másnap meghalt. Áldás poraira!

 Ára 6 kr. o. é.

Teljesszámu bekötött példányok 1-től 15-dik számig 90 kr. o. é. kaphatók Debreczenben Nagyujtozán 1609. sz. a.

Debreczen 1861. Nyomatott a város könyvnyomdájában.